

Asia: VN/12575/2023

Lausuntopyyntö uudistettavasta lainvalmistelun kuulemisoppaasta

VASTAAJATIEDOT

1. Organisaatio

viranomainen

TYÖRYHMÄN ARVIOMUISTIO

2. Vaihtoehto 1 ohjeistetulle lausuntoajalle: Säilytetään nykyinen lausuntoajan pääsääntö (vähintään 6 viikkoa, laajoissa hankkeissa vähintään 8 viikkoa ja yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) ja avataan ohjeessa aiempaa konkreettisemmin pääsäännöstä poikkeamisen edellytykset.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Arviomuistion mukaisin perustein pidetään voimassa ollut ohjeellinen lausuntoaika.

3. Ohjeistetut poikkeamisperusteet: Pitäisikö pääsääntöisestä lausuntoajasta voida tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella poiketa seuraavilla perusteilla? Valitse kaikki seikat, joiden perusteella lyhyemmän lausuntokierroksen pitäisi olla mahdollinen.

asian poikkeuksellinen kiireellisyys (ks. tarkemmin tästä ja edellisistä perusteista opasluonnoksen s. 54–56)

Perustelut

Ohjeluonnokset mukaisen poikkeusperusteet. (nyt on teknisesti mahdollista valita vain yksi) Kansallisen turvallisuuden ohella sisäiseen turvallisuuteen ja/tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kohdistuvat vakavat uhat olisi syytä hyväksyä poikkeamisperusteena tavanomaista suppeammalle kuulemiselle ja poikkeuksellisena tilanteena. Osittain voi olla kyse samasta asiasta, mutta laajemman termistön käyttö kuvaa poikkeamisperustetta kattavammin.

4. Vaihtoehto 2 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 5 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 7 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti

noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta sekä vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste).

Ei kantaa

Perustelut

-

5. Vaihtoehto 3 ohjeistetulle lausuntoajalle: Määritellään uudeksi lausuntoajan pääsäännöksi vähintään 4 viikkoa (laajoissa hankkeissa vähintään 6 viikkoa, yleisellä lomakaudella aihetta pidentää) sekä poikkeamismahdollisuudet samoin kuin edellä 1 vaihtoehdossa. Osallistumisoikeuksien turvaamiseksi arvioidaan uuden kuulemisoppaan viimeistelyssä, onko tarpeen muuttaa opasluonnoksen vapaaehtoisesti noudatettavia, lausunnon antamista helpottavia suosituksia periaatteiksi, joita on lähtökohtaisesti noudatettava kaikissa hankkeissa (esim. ennakoilmoitus lausuntomenettelyn aiheesta ja ajankohdasta, vaikutusarvioinnin ja säännöskohtaisten perusteluiden valmiusaste, kuulemiset varhaisemmassa vaiheessa valmistelua sekä lausuntokierroksen aikana järjestettävä keskustelutilaisuus).

Ei kantaa

Perustelut

-

6. Arviomuistiossa käsitellään keinoja kuulemisen kehittämiseksi erityisesti valtioneuvoston sähköisiin työkaluihin liittyen. Pitäisikö seuraavia toimenpiteitä merkittävänä lainvalmistelun kuulemisen kehittämisessä? Valitse kaikki toimenpiteet, joita pitäisit merkittävänä.

Hankeikkunan tai Lausuntopalvelun kautta voisi aina tutustua kaikkiin lausuntomenettelyssä annettuihin lausuntoihin.

Perustelut

Vahvan ja Lausuntopalvelun yhteentoimivuuden kehittäminen siten, että LaPassa annettua lausuntoa ei olisi tarve erikseen viedä lausunnon antamisen jälkeen Vahvaan arkistoon. vaan tämä voisi tapahtua järjestelmien välillä automaattisesti.

7. Muu palaute työryhmän arviomuistioista.

Hyvin yleinen käytäntö on ajoittaa kirjallinen kuulemiskierros lomakaudelle. Tämän käytännön mielekkyyttä ei ole arvioitu muuten kuin lomakaudelle ajoittuvan lausuntokierroksen pituuden kautta.

KUULEMISOPAS – JOHDANTO

8. Kommentit kuulemisoppaan johdannosta.

-

ESIVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

9. Periaate – Mahdollisen esivalmistelun aloittaminen julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Voisi toimia suosituksena paremmin kuin periaatteena, jolloin jäisi tilaa tapauskohtaiselle arviolle.

10. Periaate – Mahdollisessa esivalmistelussa kuullaan keskeisiä sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä, jos hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia eikä kyse ole sellaisen EU-säädöksen täytäntöönpanosta, jossa on vähän kansallista liikkumavaraa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Voisi toimia suosituksena periaatteen sijaan.

11. Periaate – Jos esivalmistelusta laaditaan arviomuistio tai muu loppuraportti, siitä järjestetään kirjallinen kuuleminen Lausuntopalvelussa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Voisi toimia suosituksena periaatteen sijaan.

12. Periaate – Esivalmistelun mahdollista loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan yhteenveto Hankeikkunassa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Voisi toimia suosituksena periaatteen sijaan.

13. Muut kommentit kuulemisesta esivalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

Uudistetussa kuulemisopasluonnoksessa on lukuisa määrä periaatteita, joita tulisi noudattaa säädösvalmistelussa. Osa periaatteista tuo lisää vaiheita asian käsittelyyn mm. eri järjestelmissä, mihin kuluu aikaa. Esiselvitykseen liittyvät kuulemiset voisivat toimia suosituksina periaatteiden sijasta.

PERUSVALMISTELU – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

14. Periaate – Säädösvalmisteluhankkeen toimeksiannosta päätettäessä suunnitellaan, miten sidosryhmiä osallistetaan valmistelun aikana. Keskeisiä näkökulmia suunnittelussa ovat hankkeen sidosryhmien ja kuulemistarpeiden tunnistaminen sekä kuulemisten aikataulut ja menetelmät.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

15. Periaate – Perusvalmistelun aikana kuullaan riittävän laajasti sidosryhmiä ja tarvittaessa myös yleisöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

16. Periaate – Perusvalmistelussa suunnitellaan säädösehdotusta koskeva lausuntomenettely.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

17. Muut kommentit kuulemista perusvalmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

LAUSUNTOMENETTELY – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

18. Periaate - Lausuntomenettely järjestetään Lausuntopalvelussa ja julkaistaan myös Hankeikkunassa. Lausuntomenettely voidaan järjestää muulla tavalla vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen perustelumuihistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

19. Periaate - Säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi olla lyhyempi vain perustellusta syystä, joka mainitaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa. (Perustelluista syistä ks. opasluonnoksen luku 4.4.)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

20. Periaate – Lausuntomenettelyssä saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto, joka julkaistaan Hankeikkunassa. Lausuntoyhteenveton laatimisesta tai julkaisemisesta voi poiketa vain perustellusta syystä, joka mainitaan hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

21. Muut kommentit lausuntomenettelyä koskevasta ohjeistuksesta.

Olisi hyvä, ettei ministeriön antamia lausuntoja tarvitsisi tallentaa kahteen paikkaan. Nyt annetut lausunnot täytyy tallentaa Vahvaan ja Lausuntopalveluun. Olisi toivottavaa, että annettu lausunto tallentuisi samalla tallennuskerralla sekä Vahvaan että Lausuntopalveluun.

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

22. Kommentit kuulemispalautteen hyödyntämistä jatkovalmistelussa ja valtioneuvoston päätöksenteossa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – PERIAATTEET JA YLEINEN PALAUTE

23. Periaate - Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa annettavassa esittelevän ministeriön vastineessa arvioidaan valiokunnan saama olennainen asiantuntijapalaute. Vastineessa vastataan myös valiokunnan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin ja tarkentamistarpeisiin. Vastineessa mahdollisesti esitettävistä muutoksista hallituksen esityksen säännösehdotuksiin keskustellaan tarvittaessa valiokuntaneuvoksen kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Tämä on käytäntönä nykyään. Lisäksi valiokuntaneuvokset voivat antaa jo ennakkoon toiveita, mitä lausunnossa on hyvä ottaa esille, esimerkkinä perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyt seikat ja näkemykset niistä.

24. Muut kommentit esittelevän ministeriön toimintaa eduskunnan valiokunnan asiantuntijakuulemisessa koskevasta ohjeistuksesta.

Sisäministeriössä pidettiin hyvänä, että ohje käsittelee säädösvalmistelua prosessina kokonaisuudessaan, mutta toisaalta nähtiin, että eduskuntakäsittely on oma prosessinsa, joka voisi olla selkeämpää ohjeistaa eduskunnan taholta. Kuulemisopas pääsääntöisesti käsittelee kesken olevaa säädöshanketta. On myös huomattava, että eduskunnan valiokuntien kuulemiskäytännöt vaihtelevat valiokunnittain.

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – YLEINEN PALAUTE

25. Kommentit kuulemista seurannassa ja jälkiarvioinnissa koskevasta ohjeistuksesta.

-

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – YLEINEN PALAUTE

26. Kommentit kuulemista EU-ennakkovaikuttamisessa, EU-säädösten ja valtiosopimusten valmistelussa koskevasta ohjeistuksesta.

-

ESIVALMISTELU – SUOSITUKSET

27. Suositus – Esivalmistelun aikana on usein tarkoituksenmukaista järjestää myös suullisia kuulemisia esimerkiksi tietopohjan, nykytilan ja ratkaisuvaihtoehtojen kartoittamiseksi.

Kannatan muutettuna

Perustelut

"Hankkeesta riippuen/tarpeen mukaan esivalmistelun aikana voi olla tarkoituksenmukaista ..."

Muotoilua tulisi muuttaa hieman enemmän tapauskohtaisuutta huomioivaksi. Nykyinen muotoilu on on enempi toteava kuin suositusmuotoinen 'on usein'

28. Suositus – Kirjallisen esivalmistelukuulemisen kysymykset rakenteistetaan niin, että selvityksen kohteena oleva asiakokonaisuus ja osa-alueiden keskinäiset yhteydet on helppo hahmottaa. Myös vapaan palautteen antaminen on yleensä mahdollista. Lisäksi kysymysten muotoiluissa otetaan huomioon palautteen koostamiseen liittyvät tarpeet.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

29. Suositus – Esivalmisteluvaiheessa ainakin arviomuistiota tai muuta loppuraporttia koskeva kuuleminen on hyvä järjestää suomeksi ja ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle. Usein riittävää on, että tiivistelmä arviomuistion sisällöstä on saatavana ruotsiksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

30. Suositus – Loppuraporttia koskevan kuulemispalautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

31. Suositus – Loppuraporttia koskevasta kuulemispalautteesta julkaistaan Hankeikkunassa kirjallinen arvio.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Jos hankkeen aikataulu sen sallii ja arvion julkaiseminen on tarkoituksenmukaista. Suositus ei välttämättä sovellu kaikenkertyyppisiin hankkeisiin.

PERUSVALMISTELU – SUOSITUKSET

32. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen hankesuunnitelman mukaiset kuulemiset aikataulutetaan lainvalmistelun prosessioppaan mukaisten työvaiheiden mukaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

33. Suositus – Perusvalmistelun aikaisten kuulemisten aikataulut julkaistaan etukäteen Hankeikkunassa etappeina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Edellyttäen että hankeikkunan käyttöä ja käytettävyyttä tehostetaan niin että se tuo myös hyötyjä ministeriön sisäisesti.

34. Suositus – Kuulemissuunnitelman sisällön ja aikataulun ajantasaisuus tarkistetaan tarvittaessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Hyvä käytäntö sinänsä ja toimii suosituksena, mutta käytännön toteutus voi jäädä aikataulupaineissa.

35. Suositus – Valmistelun aikana kuullaan suoraan myös niitä ihmisiä sekä yhteisöjä ja niissä toimivia, joita asia ja ratkaisuvaihtoehdot koskevat.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suoraan kuuleminen voi joissakin tapauksissa olla vaikea tai mahdoton toteuttaa ihmisten vaikean saavutettavuuden tai identifioinnin vuoksi, mutta suosituksena hyvä muistipaikka.

36. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen lausuntopyynnöt, kyselyt ja muut kirjalliset kuulemiset tehdään osittain rakenteisina.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Silloin kun se hankkeen sisältö huomioon ottaen on toimiva ratkaisu ja palvelee tarkoitustaan.

37. Suositus – Perusvalmistelun aikaisissa kuulemisissa esimerkiksi nykytilan ja sen muutostarpeiden, tietopohjan sekä ratkaisuvaihtoehtojen kartoituksesta on monesti tarkoituksenmukaista hyödyntää myös suullisia, keskustelevia kuulemistapoja.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Luonnoksessa todetaan, että esimerkiksi videoneuvotteluna toteutettavat verkkokeskustelut, -tapaamiset, -työpajat ja -seminaarit voidaan usein toteuttaa helposti, edullisesti ja nopeasti. Tässä lähdetään ilmeisesti siitä, että kuulemisten kohteet ovat tiedossa ja samat koko hankkeen ajan ja tiiviissä vuorovaikutuksessa hankkeeseen eli saavutettavissa näihin tilanteisiin vaivatta. Helppous ja nopeus eivät kuitenkaan kaikissa tapauksissa ulotu kuulemisten järjestelyihin ja jälkikäteisiin toimiin ja kuulemisen annin dokumentointiin ja arviointiin. Tämä riippuu myös hankkeen organisoinnista ja käytettävissä olevan avustavan henkilöstön määrästä.

38. Suositus – Perusvalmisteluvaiheen aikaiset kuulemiset järjestetään myös ruotsiksi, jos asialla on erityisen suuri merkitys Ahvenanmaalle tai huomattava merkitys maan ruotsinkieliselle väestölle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

39. Suositus – Perusvalmistelun aikainen sidosryhmien kuulemispalaute kootaan yhteenvetoon, joka julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

40. Suositus – Perusvalmistelussa arvioidaan, miten kuulemista voidaan hyödyntää säädöksen seurannassa sen voimaantulon jälkeen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

LAUSUNTOMENETTELY – SUOSITUKSET

41. Suositus - Lausuntopyyntö ja lausuntomenettelyn toteutus suunnitellaan perusvalmistelun tekevän työryhmän kanssa. Jos esitys on tehty virkatyönä, ainakin keskeiset sidosryhmät osallistetaan lausuntopyynnön valmisteluun, mukaan lukien lausuntomenettelyn jakelulistan määrittelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suosituksien koskien lausuntomenettelyä ovat kannatettavia nimenomaan suosituksina. Niitä ei välttämättä voida noudattaa kaikkia kaikissa hankkeissa, mutta ne on kuitenkin kirjattu oppaaseen hyvänä muistutuksena mahdollisuuksista kehittää lausuntomenettelyä, jos ne soveltuvat käsillä olevaan hankkeeseen.

42. Suositus - Lausuntopyyntö toteutetaan rakenteisena niin, että myös vapaa kommentointi on mahdollista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Rakenteinen lausuntopyyntö helpottaa yhteenvedon laatimista ja näin ollen tehostaa työtä. Vapaa kommentointimahdollisuus antaa joustavuutta ja suosituksen parempaa soveltuvuutta erilaisiin hankkeisiin ja on tärkeä täydennys suositukselle.

43. Suositus – Lausuntomenettelyn ajankohta ja aihe julkaistaan ja ilmoitetaan lausuntopyynnön saajille etukäteen ainakin silloin, kun lausuntoaika on pääsääntöä lyhyempi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Tämä ei välttämättä toimi kiireellisissä hankkeissa.

44. Suositus - Lausuntojen antamiseen varataan niin pitkä aika, että myös muilla kuin sidosryhmien edunvalvojilla ja viranomaisilla on todellinen mahdollisuus osallistua lausuntomenettelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

45. Suositus - Ruohonjuuritason toimijoita tai muuten laajempaa yleisöä tavoittelevan lausuntomenettelyn viestintä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

46. Suositus - Keskustelutilaisuudet, haastattelut sekä verkkokeskustelut ja -kyselyt voivat olla hyviä täydentäviä keinoja ruohonjuuritason palautteen saamiseksi lakiehdotuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

47. Suositus - Lausuntoyhteenvedon alussa on tiivistelmä lausuntomenettelyn toteutuksesta ja ehdotuksen asioita tai asiakokonaisuuksia koskevan palautteen päällinjoista. Tämän jälkeen on yhteenvedo

yksityiskohtaisesta palautteesta asiakohdittain. Saman suuntaisella kannalla olevien perustelut ryhmitellään asiakohdittain.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

48. Suositus - Lausuntopalvelussa olevan rakenteisen palauteaineiston voi tallentaa Excel-tiedostoksi, jolloin rakenteisia ominaisuuksia voi hyödyntää lausuntoyhteenvedon koostamisessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

49. Suositus - Lausunto- ja muusta kuulemispalautteesta laaditaan arvio, jossa esitettyjä näkemyksiä arvioidaan. Arvio jäsennetään samoin kuin lausuntoyhteenvedo, eli lausunnon antajien merkittävät perustelut arvioidaan kunkin perustelukohdan jälkeen.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Arvio lausuntopalautteesta ja sen julkaiseminen Hankeikkunassa voi toisinaan olla asianmukaista, ja sen tavoite on kannatettava (jatkovalmistelun avoimuus sekä mahdollisten väärinymmärrysten korjaaminen, jos arvio lähetetään tiedoksi lausunnonantajille).

Erillisen arvion laatiminen olisi kuitenkin työllistävä lisävaihe, eikä kaikissa hankkeissa siitä välttämättä olisi lisähyötyä verrattuna lausuntoyhteenvedoon ja HE:n jaksoon lausuntopalautteesta. Ehkä lausuntoyhteenvedoa voisi kehittää niin, että palautteen tiivistämisen lisäksi siihen sisällytettäisiin jatkossa arviointia koskeva osuus, jossa kerrotaisiin, miten lausunnonantajien palaute vaikutti esityksen jatkovalmisteluun?

50. Suositus - Arvio kuulemispalautteesta julkaistaan jatkovalmistelupäätöksen yhteydessä Hankeikkunassa etappina.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Silloin kun tämä soveltuu.

JATKOVALMISTELU JA VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKO – SUOSITUKSET

51. Suositus - Jos lausunnonantaja esittää lausuntomenettelyn jälkeen esityksen sisältöön merkittävästi vaikuttavia uusia kommentteja, niistä viestitään muille sidosryhmille.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suosituksena tämä voi toimia joissain tilanteissa, mutta ei välttämättä ole realistinen kaikissa hankkeissa. Jos hankkeen aikataulu sallii, näistä voidaan viestiä. Toisaalta tällainen viestiminen vain tietyille tahoille lähenee uuden kuulemiskierroksen järjestämistä ja silloin nämä viestit saavat sidosryhmät asetetaan parempaan asemaan kuin muut kuultavat. Kaikissa hankkeissa näin suora ja aktiivinen vuorovaikutus valmistelun aikana ei ole mahdollista ja on huomattava, että sidosryhmien tyyppi myös vaihtelee.

EDUSKUNNAN ASiantuntijakuulemiset – Suositukset

52. Suositus - Suullisen esittelyn tueksi tehdään yleensä tiivis PowerPoint-esitys.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Esityksen ei tarvitsisi olla PP-muotoa välttämättä. Tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä esittely kansanedustajille, jossa diaesitys voi merkittävästi auttaa, mutta muukin tapa voi toimia.

53. Suositus – Vastineessa asiantuntijapalaute, arviot ja esittelevän ministeriön kannat esitetään asiakokonaisuuksittain.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Jos tällainen esittäminen soveltuu

54. Suositus – Vastineluonnos annetaan tiedoksi ja kommentoitavaksi muille eduskunnan kuulemille asiantuntijoille, jos valiokunta siihen suostuu ja se on aikataulullisesti mahdollista.

Vastustan

Perustelut

Voidaanko ohjeistaa eduskuntakuulemisten osalta? Miten julkisuuslain periaatteet asiakirjojen luovuttamisesta soveltuvat tilanteeseen? Ministeriö vastaa vastineesta ja toki voi kuulla asiantuntijoita oman kantansa muodostamiseksi tarvittaessa, mutta tällainen suositus ei ole kannatettava, kun otetaan huomioon, että asian valmistelu on kesken valiokunnassa ja kaikki käsiteltävät tiedot eivät ole julkisia siinä vaiheessa. Liian laaja jakelu tai tietovuodot voivat häiritä asian käsittelyä. Tällaiseen kuulemiseen ei välttämättä ole edes aikaa.

55. Suositus – Vastineasiakirja otsikoidaan esimerkiksi: ”HE xx/xxxx vp – X-ministeriön vastine Y-valiokunnalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI – SUOSITUKSET

56. Suositus – Seurannan painopisteiden ja jälkiarvioitavan sääntelyn valinnassa hyödynnetään kuulemisia ja muuta sidosryhmäyhteistyötä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

57. Suositus – Sidosryhmille kannattaa viestiä ministeriössä suunnitteilla olevasta seurannasta ja jälkiarvioinneista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

58. Suositus - Seurantaa varten tehtävän sidosryhmäkuulemisen palautteen laatua usein parantaa kuulemisen ajoittaminen kuultaville sopivaan ajankohtaan.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

59. Suositus – Erityisesti ennen vaalikauden vaihtumista on tarpeen seurata toimialan sääntelyn mahdollisia merkittäviä muutostarpeita ja käydä niistä keskusteluja sidosryhmien kanssa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

60. Suositus – Jo lainsäädäntöhankkeen perusvalmistelun aikana on hyödyllistä kuulla sidosryhmiä seurannan ja mahdollisen jälkiarvioinnin tarpeesta ja toteutuksesta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Perusvalmistelun aikana on hyvä pitää mielessä seurantaa ja jälkiarviointia kaikin tavoin. Eli pohtia, miten jälkiarviointi tarvittaessa voidaan toteuttaa.

61. Suositus – Seurannan ja jälkiarvioinnin tiedonkeruussa hyödynnetään kuulemista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Soveltuvissa tilanteissa varmasti kuuleminen on hyvä etenkin laadullisten arviointien laatimisessa. Toimii suosituksena.

62. Suositus – Seurannan tai jälkiarvioinnin osana järjestetyn kuulemisen, kuten keskustelutilaisuuden tai kyselyn, palautteen yhteenveto julkaistaan Hankeikkunassa esimerkiksi muistiona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Suosituksena toimii.

63. Suositus – Myös jatkuvaluonteisen seurantatiedon riittävä dokumentointi viimeistään seuraavan säädösvalmisteluhankkeen aikana on tärkeätä, jotta sidosryhmät voivat arvioida tiedon oikeellisuutta, vaikutuksia ja merkittävyyttä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

64. Suositus – Mahdollisen jälkiarvioinnin loppuraportti julkaistaan Hankeikkunassa.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Julkaisukanava voisi olla muukin. Jälkiarviointi voi tapahtua tilanteesta riippuen niin pitkän ajan kuluessa, että luontevaa yhteyttä säädöksen valmisteluun hankkeena ei enää ole. Toimii toki silloin, kun jälkiarviointi toteutetaan hankkeena ja tiedot muutenkin ovat hankeikkunassa.

EU-ENNAKKOVAIKUTTAMINEN, EU-SÄÄDÖKSET JA VALTIOSOPIMUKSET – SUOSITUKSET

65. Suositus – Neuvoston kokouksen asialista jaetaan etukäteen tiedoksi valmistelujaoston laajalle kokoonpanolle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Asialista voitaneen jakaa, mutta muuten EU-hankkeissa neuvoston työryhmän työskentelyn aikana laajaa kuulemistä uusista esitetyistä vaihtoehtoehtoista ja jäsenmaiden tekemistä uusista ehdotuksista vaikeuttaa se, että eri jäsenmaisen kannanotot eivät ole julkisia ja samoin myös neuvoston työryhmien asiakirjat eivät ole julkisia, joten niistä laaja kuuleminen on hankalaa. Monesti myös aikataulu on niin kireä, ettei siinä laajalle kuulemiselle ole varattu aikaa.

MUU PALAUTE SUOSITUKSISTA

66. Muut kommentit suosituksista: esimerkiksi ehdotukset kokonaan uusiksi suosituksiksi

On sinänsä hyvä, että oppaassa on erikseen periaatteita ja suosituksia, sillä näin toisaalta saavutetaan yhdenmukaiset menettelyt ja toisaalta huomioidaan hankkeiden erilaisuus.

LIITTEET

67. Kommentit kyselyn laatiminen -liitteestä

-

68. Kommentit kuulemisen kielet -liitteestä

-

69. Kommentit asiakirjajulkisuus, tiedonhallinta, avoimuusrekisteri ja tietosuoja kuulemisessa –liitteestä

Kommentti koskee kuulemisoppaan luonnoksen lukua 4.5 (Lausuntopyyntö julkistaminen, jakelu ja muu viestintä, 1. kappale) todetaan seuraavasti: ”Lausuntopyyntö toteutetaan Lausuntopalvelussa, jotta kuka tahansa voi antaa lausunnon ja valtioneuvoston lausuntomenettelyt löytyvät keskitetysti samasta paikasta. Lausuntopyyntö viedään myös VAHVAA ja julkaistaan Hankeikkunassa. Hankeikkunassa julkaistaan lausuntopyyntötietojen lisäksi VAHVAn kautta saadut viranomaisten lausunnot, jotta kaikki lausuntopalautte on yleisön saatavana yhdessä paikassa.”

Ohjeistuksen mukaan Hankeikkunaan viedään lausuntopyyntö ja VAHVA:ssa laadittujen lausuntojen lisäksi Lausuntopalveluun saapuneet (ministeriöiden ulkopuoliset) lausunnot. Ainoastaan yksityishenkilöiden lausuntoja ei pääsääntöisesti julkaista Hankeikkunassa.

Vrt. esim. oppaan Liite 1, alaluku 3: ”Lausuntoja voivat antaa lausuntopyyntö saaneet ja kaikki muut kiinnostuneet, jotka rekisteröityvät palveluun. Käytännössä valtaosa Lausuntopalvelussa saadusta palautteesta tulee kuitenkin tavallisesti viranomaisilta, sidosryhmiltä ja tutkijoilta. Rekisteröityminen edellyttää vahvaa tunnistautumista. Lausuntopalveluun saadut lausunnot ja niiden antajat julkaistaan heti Lausuntopalvelussa. Lisäksi saapuneet lausunnot kirjataan asialle VAHVAA ja julkaistaan yksityishenkilöiden antamia lausuntoja lukuunottamatta myös Hankeikkunassa.”

Kaikki lausunnot eivät olisi kattavasti saatavilla sekä Hankeikkunassa että Lausuntopalvelussa, sillä yksityishenkilöiden lausuntoja ei vietäisi Hankeikkunaan eivätkä VAHVA:n käyttäjien lausunnot olisi Lausuntopalvelussa. Lausuntojen jakautuminen kahteen eri paikkaan ei palvelisi tavoitetta keskittää lausuntomenettely eikä sidosryhmien ja yleisön tiedonsaantia.

Voisiko kaikki Lausuntopalvelun kautta tulleet lausunnot tallentaa Hankeikkunaan? Tämän voisi toteuttaa niin, että rekisteröityminen Lausuntopalveluun antaisi samalla suostumuksen lausunnon tallentamiseen Hankeikkunaan taikka vaihtoehtoisesti VAHVA:ssa laaditut lausunnot siirrettäisiin (ainoastaan) Lausuntopalveluun ja Hankeikkunassa olisi Lausuntokierros- etapissa pelkkä linkitys Lausuntopalveluun ja sieltä löytyviin lausuntoihin.

70. Kommentit lakisääteiset kuulemisvelvoitteet -liitteestä

-

Muu palaute kuulemisoppaasta

71. Muut kommentit kuulemisoppaan luonnoksesta

-

Helinko Hanna
Sisäministeriö

VN/12575/2023-SM-109

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: